

Morytáty a legendy

Bohumil Hrabal

OBSAH

Morytát, který napsali čtenáři.....	8
Legenda o Egonu Bondym a Vladimírkovi	13
Morytát o prasečích hodech.....	24
Legenda o lamertzových jehlách	28
Květnový morytát, aneb byla noc tichá májová.....	41
Legenda o krásné Julince.....	45
Legenda o Kainovi	59
Kain odjíždí.....	59
Kain se nestačí divit.....	62
Kain si zůstává věrný.....	68
Kain v nemocnici.....	73
Kain se stává literátem	75
Kain už se nenašel	80
Kain je špatné znamení	83
Kain se bojí	85
Kain se žení.....	89
Morytát o královně noci.....	96
Legenda zahraná na strunách napjatých mezi kolébkou a rakví.....	112
Morytát o cestovatelích kolem světa.....	128
Morytát o zavraždění Anežky Hrůzové	134
Morytát o veřejné popravě	144
Post scriptum.....	149

Vykřikl jsem a slzy mi odplavily její zjev a zkřivená tvář mi zdeformovala celou místnost. Taky v té bolesti jsem si na všechno vzpomněl, vzpomněl jsem si na jízdu vlakem, na Mášin pokoj a na Krista, který mi nabízel srdce s hořícím víchem tam u ní nad postelí. Poznal jsem ji právě ten moment, když jsem ji neviděl. Jakoby z hloubi těla mi vyplula a usedla vedle lože, aby cípem šátku sušila slzy a hladila tvář. Když jsem zas otevřel oči, seděla na židli, měla přehozenou nohu přes nohu a tou volnou nohou pohupovala. Jak měla vyhrnuté kalhoty, bylo vidět malé kotníčky. Chtělo se mi jí říci něco tuze milého, ale tam na druhém konci sálu se probouzel z narkózy motocyklista, kterému amputovali obě nohy. Opřel jsem se o zdravou ruku a zrovna tak jako ostatní nemocní i jejich návštěvníci hleděl jsem na tu řvoucí postel. Bylo slyšet: Maxó, Maxó, povol řídítka. Pokoušel se nešťastný vstát, ale byl připoután řeménky a řemeny k lůžku. Máša hleděla a nemohla odtrhnout oči od toho obrovského hrudníku, který se napínal a trhal řemení. Náhle si uvolnil pravici, hmátl pod postel, sevřel skleněného bažanta a mrštil jím strašlivou silou přes čtrnáct lůžek. Nádoba plná moče přelétla celou místnost a roztránila se nade mnou o zeď. Střepiny napadaly na bílý povlak a leskly se v sluneční záři. Máša byla bledá a kapičky moče jí zářily ve vlasech jak kousky jantaru. A to již přivazovali ošetřovatelé motocyklistu a sestra prosila návštěvníky, aby se vzdálili. Máša mne políbila, z tašky vyndala do papíru zabalenou knihu a řekla Sbohem. Ještě ode dveří mi poslala hubičku. Bylo to poprvé, co jsem po ní zatoužil, poprvé, co jsem si přál ji mítí stále u sebe. Odešla, ale její představa tady zůstala a blažila mne.

Kain se stává literátem

Ale nejčastěji ze všech mne navštěvoval doktor Gall. Sedal na pelesti a pořád a znovu si nechával vypravovat všechny podrobnosti mých

příprav. Myslel jsem si, že asi nemůže spát, že se nudí anebo že chce napsati nějaké vědecké pojednání o mém případu. A proto jsem nevynechal ani jediný zákrut. Ba právě naopak! Spoustu detailů jsem si vymýšlel, jen abych mu udělal radost. Byly to úplné variace na moje téma. Ta dobrák Máša mi přinesla od Karoliny Světlé Kříž u potoka, a tak jsem si čas krátil tím bukolickým nevinným vyprávěním. Dnes večer jsem byl pozván k doktorovi Gallovi, ač jindy mi převazoval ruku na obvazovně. Ale myslil jsem si, že chce nějak oslavit tu velikou událost, že už jsem se poprvé prošel chodbou. Krev těch tří dárců poslouchala příkazy mozku a začínal se mi líbit ten klíčící život a s radostí jsem usedl do klubovky u doktora Galia. Když mi odfačovával ránu, po které již zbývala dlouhá fialová jizva, zůstal stát s fákem v ruce a zeptal se mne: Mně to ale stejně nejde na rozum, že jste neměl k té sebevraždě důvod! Že jste to udělal z dišperace! A počal si namotávat ten fák na prst. Pokračoval: Podívejte se třeba na mne. Mě netěší život. Mám důvod k sebevraždě. A proto ji nemohu udělat! Byla by to zbabělost. Ale já po ní toužím! Volám ji. Lákám ji dennodenně. Jsem hnusně zbabělý, protože jsem nikdy nemiloval život. To, že bych si vpálil kulku do čela, by byl jen poslední článek v řetězu těch ostatních ohavností. Pro mne zatím je nejtěžší zůstat na světě. A tak setrvám. Dennodenně vstávat, tímtěž kartáčkem si mýt páchnoucí zuby, dennodenně oblíkat tento bílý plášť, dennodenně usedat k hnusnému žrádlu, dennodenně uléhat a čekat, zda milosrdný sen nezmuclá duši v přijatelnou kouli. Dennodenně všechno na jedno kopyto, a nikde z toho uniknutí. Kamaráde, ležím ve vaně už patnáct let – a krev mi tak pomaloučku uniká! Navinoval fák v klubíčko, a když na mne pohleděl, byl tak maličký! Něco krásného mu leželo na dně oči, že jsem ho vzal za ruce a chtělo se mi smát! Všechno teď leželo přede mnou, daleko za mnou, strnulé, přesné a klasicky dokonalé. Nic už mne nepoutalo, nemusil jsem koktat a rvát ze sebe věty, ale klidně hovořit, jako profesor, který vykládá již třicátý rok tentýž předmět. Privil jsem,

pohupuje trepkou: Pane doktore, právě teď vidím před sebou celou tu šťastlivou budoucnost lidstva! Lidstva zdravého nejen fyzicky, ale i morálně. A odtud počne ten nevysýchající pramen smrti. Říkám vám, přáteli, že sebevražda se stane etickým i estetickým měřítkem nejen jedince, ale rodin, národů. Bude vyvrcholením kultury a bude tvořena umělci i estetiky. Myslím, že i Bůh se bude jednou modlit k tomuto novému člověku, který svou vůlí překoná zákon strachu a ocitne se tak v srdci samého Boha. Nikdo v budoucnosti nebude toužit se opakovat! Nikdo v budoucnosti si nebude přát být počítačím strojem! Naopak! Touha po kvalitativním proměnění bude již vštípena na střední škole. Každý již jako mladík si ponese představu, již ostatně může stále zlepšovat, dle které skončí jeho prozatímní pouť. A život, pokud bude, tak bude jen radostí a přitakáváním! Vždyť bude nutno vymyslet i jiné nebe! Veliké a hlavně nové úkoly nás čekají! Ale je nutno mít a vybudovati historii, učitelku sebevražd! Ale ne sebevražd z hladu a nešťastných lásek, které nám jenom škodí, ale těch pravých a krásných sebevražd z omrzelosti, těch sebevražd, jichž příčin se nikdy nedozvíme, protože byly spáchány jen tak! Pohled'te: Jako děti jsme si hráli na schovávanou a můj kamarád se oběsil v komíně na trojnásobném drátě, jsa zcela posedlý představou, jak se asi budou tvářit ti, co jej najdou v tak nezvyklé skrýši. Znal jsem nábožensky založeného člověka, který zatoužil tak po svatosti, že za noci nadzdvihnul víko krypty v kostele a zamotav se do těch rouch a zkamenělých střev a hnátů nějaké blahoslavené ženy, prostřelil si hlavu a současně za sebou zavřel víko, takže ho našli až za léta! Až se skoro podobal té blahoslavené, po které toužil! Prosím! A to není a nebyl špatný příklad. Když už, tak vždycky vtipně! Umocnit ten čin. Dát mu oblečení, které neuráží krasocit! Ó! A tak odejít v plné síle, ukrýt se do křížovky skutečnosti! Doktore, teprve teď, když se koukám na ten svůj čin, rdím se! Hanbím se! Fúj! To přece nebylo hodné člověka se středoškolským vzděláním! Ještě že jsem si usmyslel, že se budu

pozorovat až do toho okamžiku, kdy duše opouští tělo! To už lépe skončil můj bratranec, který skočil z kostelní věže a celou cestou, než dopadnul, vykřikoval jméno své milé a sypal z obrovského papírového pytlíku konfety, takže když dopadnul, ještě pět či šest minut padalo na něj to papírové kvítí, takže vypadal, jako by usnul pod květnovou jabloní. A tak tito nepatrní jsou jen předchůdci onoho věku, který nadejde. Doby, kdy místo válek budou kolektivní sebevraždy celých skupin národa, těch hořejších deseti tisíc! A budou koncipovány třeba dle obrazů cinquecenta! Jako vzorky budou vyměňovány speditérské vozy á la sličná Zanona a zhovadilý doktor Quartz! Vysoké školy budou vyučovati této disciplíně! Duch a fantazie již nebudou bloumat v jalových ochozech mozku! Ale stanou se skutečností! Pamatujte si, doktore, že pouze tak pokoříme Boha a odčiníme tak hřích našich prarodičů!

Tak jsem se nechal unést a nechal jsem odplavati svými ústy to, co již mým činem bylo smeteno. Sám jsem se pokusil, sám jsem se naplnil. A Bůh ví, že jsem ne svojí vůlí vyvážl, ale že jsem si byl odepřen! Proto se mi také dnes jevil ten případ jako neopakovatelný, jedinečný a vzdálený. Již mne to nepálilo, a proto jsem o tom dovedl tak pěkně hovořit, zatímco ta krev od tří dárců krve ze mne udělala člověka opatrného, bojácného, a koneckonců dobrého vypravěče. Jako bych opravdu vyprávěl vždy o někom, kdo možná žije, ale také ne. A dlouho jsem potom mlčel a díval se na vzorek koberce. Když jsem se podíval na doktora Galla, viděl jsem ho v neobvyklé masce. Jako by ta jeho tvář byla obrácená naruby. Hleděl a vpíjel jsem se do toho obličeje a chtěl jsem uhádnouti, na co asi myslí. Nebylo to nesnadné. Myslíl na svůj konec, přemýšlel asi, jak by to udělal co nejpěkněji. Řekl jsem mu: Tak doktore, já už jdu, a mnoho štěstí! Ale on mne neslyšel. Ulehl jsem na lože a díval jsem se na zapadající den, kdy je možno říci, už je večer. Stále jsem myslel na obličej doktora Galia a jakýsi hlásek mne varoval, abych zakročil, dokud je čas. Avšak ten pravý pravdivý hlas mi tvrdil, že to je zbytečné, že doktor